

مقایسه تأثیر روشهای آموزش بهداشت در ارتقای خودآزمایی پستان

فاطمه صادق نژاد^۱ - دکتر شمس‌الدین نیکنامی^۲ - دکتر محبت‌م غفاری^۳

چکیده

زمینه و هدف: سرطان پستان، شایعترین سرطان در میان زنان است و از هر هفت زن، یک نفر در خطر ابتلا به سرطان پستان قرار دارد. تشخیص زودرس این بیماری در درمان آن بسیار مؤثر است. یکی از روشهای غربالگری سرطان پستان، خودآزمایی پستان (Breast Self Examination: BSE) است. با آموزش این روش ساده به زنان، آنان می‌توانند در ۹۰٪ موارد توده‌های سرطانی را در پستان خود تشخیص دهند و بموقع درمان شوند. این مطالعه به منظور بررسی میزان تأثیر روشهای آموزشی بر آگاهی، نگرش و عملکرد نسبت به خودآزمایی پستان و مقایسه اثر این روشها انجام شد.

روش تحقیق: در این مطالعه نیمه تجربی، ۹۰ نفر از زنان بالای ۴۰ سال مراجعه‌کننده به کلینیک شهید کلاتنری تهران، در سه گروه ۳۰ نفره مورد پژوهش قرار گرفتند که دو گروه از آنها به روش بحث گروهی و روش ترکیبی (فیلم، سخنرانی، و رو در رو) تحت آموزش BSE قرار گرفتند و ۳۰ نفر نیز به عنوان گروه شاهد انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای شامل چهار قسمت مشخصات فردی، سؤالات آگاهی، نگرش، عملکرد و یک فهرست کنترل مشاهده‌ای جهت انجام BSE بود. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS و آزمونهای آماری پارامتریک (آنالیز واریانس یک‌طرفه و تی زوج) و ناپارامتریک (ویلکاکسون، کروسکال‌والیس، و خی دو) در سطح معنی‌داری $P \leq 0/05$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: یافته‌های مطالعه نشان داد آموزش با هر دو روش بحث گروهی و ترکیبی، باعث بالا رفتن سطح آگاهی، نگرش و عملکرد زنان در مورد خودآزمایی پستان می‌شود ($P=0/000$)؛ همچنین آنالیز واریانس‌ها نشان داد که سطح آگاهی، نگرش و عملکرد در آزمون نهایی دو گروه تحت آموزش تفاوت معنی‌داری با گروه شاهد دارد ($P=0/000$). آزمون همبستگی ارتباط معنی‌داری را بین مشخصات فردی و KAP (آگاهی، نگرش، و عملکرد) زنان نشان نداد.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به دست آمده، در مورد اثر آموزش بر سطح آگاهی، نگرش و عملکرد زنان نسبت به BSE، استفاده از هر نوع امکانات آموزشی اعم از آموزش فردی، گروهی، روشهای سمعی-بصری در مراکز بهداشتی، درمانی مفید می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: خودآزمایی پستان؛ آموزش بهداشت؛ غربالگری؛ آگاهی؛ نگرش؛ عملکرد

مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند (دوره ۱۵؛ شماره ۴؛ زمستان ۱۳۸۷)

دریافت: ۱۳۸۶/۸/۱۳ اصلاح نهایی: ۱۳۸۶/۱۰/۱۵ پذیرش: ۱۳۸۷/۲/۱۷

^۱ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تربیت مدرس

^۲ نویسنده مسؤول؛ دانشیار گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تربیت مدرس

آدرس: تهران- تقاطع چمران و جلال‌آل احمد- دانشگاه تربیت مدرس- دانشکده علوم پزشکی- گروه آموزش بهداشت- کدپستی ۱۴۱۱۷۱۳۱۱۶

تلفن: ۰۲۱-۸۸۰۱۱۰۰۱ داخلی ۳۵۴۹؛ نامبر: ۰۲۱-۸۸۰۱۳۰۳۰ پست الکترونیکی: nikanami6@yahoo.com

^۳ استادیار گروه آموزش بهداشت و خدمات بهداشتی، دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان